

Dragan Klarić

SOKOLSTVO U BUDVI I PETROVCU

Počeci sokolstva

Sokolstvo "je naziv za tjelovježbene pokrete koji su se od 1862. godine razvijale u svim slovenskim zemljama, osim u carskoj Rusiji (gdje su do prvog svjetskog rata formirana samo pojedina društva i gdje nije došlo do organizovanja saveza)"¹

Prvo sokolsko društvo formirano je u Pragu (Češka) 1862. godine kao nosilac buđenja nacionalne svijesti. Bilo je to gimnastičko društvo kome su pristupili svi češki rodoljubi toga doba. Na čelu pokreta je bio dr Miroslav Tirš, profesor estetike na češkoj politehnici i istaknuti gimnastičar. Uz njega je bio bogati trgovac Jindrih Figner koji je svu svoju imovinu zavještao sokolima i na kraju postao siromah. Tirš je sokolima dao svoju ideju, a Figner ih je materijalno ojačao.

Društvo je dobilo simbolično ime Soko koje se odmah dopalo članstvu. Emocije su ojačale i sokolske odore, koje su se sastojale od karakterističnih dijelova slovenske narodne nošnje i crvenih košulja, bili su omiljeni kod češke omladine. Tako su od imena soko nastali pojmovi: sokolaš, sokolica, sokolana, sokolski i sve-sokolski slet, sokolska zabava, sokolska akademija, sokolsko veče i slično.

Sokolstvo se brzo širilo u cijeloj Češkoj. Svojim djelom: "Osnovi gimnastike" dr Tirš je unio novu terminologiju u tjelesno vježbanje i doprinio brzom širenju i omasovljavanju ne samo u svojoj domovini nego i šire na prostorima koji su bili pod Austrougarskom monarhijom.

"Sokolski gimnastički sistem je nastao na temeljima nemačkog gimnastičkog sistema, koji se pak zasnivao na tradicijama telesnog vežbanja u filantropinimima. U njegove osnove ugrađena su sva dotadašnja iskustva teorije i prakse telesnog vežbanja počev od antičke gimnastike."²

Pokret je bio slovenske provenijencije sa ciljem da bude u službi nacionalnih i slovenskih interesa. U prvom planu je bilo jačanje fizičkog zdravlja i morala naroda i potpuno oslobođenje od tuđina.

Osnovna sokolska organizacija je sokolsko društvo (sa manje članova to je sokolska četa) na čijem je čelu najistaknutiji sokolaš – starješina, starosta. Više sokolskih društava čine sokolsku župu, koje organizuju sokolski savez.

¹ Enciklopedija fizičke kulture. Tom II Zagreb 1977 str. 273

² Savetovanje: uloga obnovljenog sokolstva u telesnom, zdravstvenom, moralnom i rodoljubivom vaspitanju mladih i odraslih. Beograd, 1996, str. 2

Sokoli u Crnoj Gori i Boki

"Jugoslovensko sokolstvo imalo je u rodoljublju do 1918. godine izrazito narodnooslobodilačko značenje i karakter borbe za političku, kulturnu i ekonomsku nezavisnost svih potlačenih naroda u Austro-Ugarskoj. Iznimke su bile Kraljevina Srbija i Kneževina Crna Gora, u kojima nijesu postojali problemi nacionalnog ugnjetavanja, ali su prisisci susjednih naroda postojali sve jači."³

Prvo društvo "Južni soko" osnovano je u Sloveniji već 1863. godine, u Hrvatskoj je to bilo 1874. godine (u Zagrebu). "Beogradsko društvo za gimnastiku" osnovao je u Beogradu Vladan Đorđević. Sokolstvo u Crnoj Gori stiglo je takođe preko Češke. Češki sokoli su 24. avgusta 1906. godine stigli na Cetinje, gdje su na Obilića poljani izvodili sokolske vježbe."⁴

Dvije godine kasnije Češki gimnastički savez poslao je u Crnu Goru mlađeg prednjaka Viljema Kukeca, Slovenca, koji je održao dva kursa za oficire učeći ih sokolskim vježbama. Kurs je u potpunosti uspio, Crnogorci su nagovijestili da će biti pravi i najbolji sokoli. Svršeni materijal sa kursa preveden je na srpski jezik, što je bilo od izuzetnog značaja. U boki, koja je bila pod Austrijom, sokolstvo je starijeg datuma. Postojala su društva u Herceg Novom, Đenovićima, Risnu, Kotoru i Paštovićima. Sva ova bokeška društva su 11. avgusta 1912. godine sa Kninom i Dubrovnikom osnovala Srpsku župu na Primorju sa sjedištem u Herceg Novom.⁵

Prvi crnogorski omladinski časopis "proljeće" koji se pojavio u Kotoru 3. marta 1912. godine donosi u svom prvom broju članak o sokolima (autor je M. Bartulica) u kome se ističe: "Ova humana i narodna ustanova postoji od šezdesetih godina prošlog stoljeća... Kod nas ovdje na jugu sokolska misao je našla lijepog odziva, pa eto i u našu malu Boku doletio je mladi sokol, da savije svoje gnijezdo..." Tekst se završava poetično: "Bokelji, ovaj početak, tek posijano sjeme, neka razvije svoje klice cijelim našim kršnim krajem, a Boka će naša sinuti novim životom. Držimo se čvrsto naše sokolske maksime:

U desnici snaga,
u srcu odvažnost,
u mislima domovina."

Soko u Budvi do 1915. godine

Sokolska ideja se počela širiti i uzimati maha u Boki i Crnogorskom primorju uprkos šikaniranju i prijetnjama austrijske vlasti. Tako je u Budvi 1910. godine osnovan Hrvatski soko.⁶

³ Slavensko sokolstvo. – Beograd, 1930. – (1930), str. 98.

⁴ Sokolski zbornik, God. I, Beograd, 1934/35 – (1934/35) str 202, 203.

⁵ Enciklopedija gfičke kulture, tom II. Zagreb, 1977, str. 283

⁶ Miroslav Luketić: "Turizam u Budvi 1918-1997" – Budva, 1997. – (1997) str 210

Iste godine formiraju se srpska sokolska društva u Herceg Novom, Kotoru, Đenovićima i Risnu, a 1912. godine u Budvi, Bijeloj i Kaštel Lastvi (Petrovcu). U ovom periodu osnivaju se i hrvatska sokolska društva u Herceg Novom, Perastu i Kotoru. Hrvatski i srpski sokoli u više navrata zajednički nastupaju, organizuju izlete, jedni drugima pomažu.⁷

Ljubo Perković u tekstu: "Naše more" zapisuje: "Uz hrvatska sokolska društva dizala su se i srpska. Najprije pod imenom "Dušan Silni", a poslije kao Srpski sokol. Dubrovnik, Kotor, Herceg Novi, Risan, Đenovići, Paštrovići i Knin podi-goše srpska sokolska društva. Godine 1910. osnovala se Srpska sokolska župa na Primorju sa sjedištem u Herceg Novom, gdje je bilo najagilnije sokolsko udruženje."⁸

Međutim, izvjesno je da je Župa osnovana dvije godine kasnije na inicijativu Jovana Sekulića. Glavna dodišnje skupštine Župe održana je 11. avgusta 1912. godine na kojoj je za starješinu izabran Mirko Komnenić. Predstavnici ove župe prisustvovali su Svesokolskom sletu u Pragu iste godine sa 65 članova, od kojih je bilo 36 vježbača. Vođa puta je bio Jovo Sekulić.⁹

Hrvatski sokoli djeluju uporedo sa srpskim. Oni pripadaju Hrvatskoj Župi "Gundulić" sa sjedištem u Dubrovniku. Početkom prvoga svjetskog rata sve sokole je zadesila ista sudbina – sokolska društva su raspuštena. Tako je aktom 12. maja zabranjen rad srpskim sokolskim društvima na Primorju u Herceg Novom i svim srpskim sokolskim društvima u Dalmaciji. To su Srpsko sokolsko društvo "Dušan Silni" u Dubrovniku, Srpski soko u: Kniknu, Kotoru, Bijeloj, Budvi, Đenoviću, Kaštel Lastvi, Risnu, Zadru i Herceg Novom".¹⁰

Obnovljeni soko u Budvi

Stvaranjem nove države i raspadom austrougarske monarhije stvaraju se uslovi za nastavak rada sokolske organizacije i njenim objedinjavanjem u jugoslovenski soko. To nije išlo tako lako uprkos zalaganju Ljubljane, Zagreba, Novog Sada. Novi Sokolski savez Srba, Hrvata i Slovenaca formiran je 28. juna 1919. godine u Novom Sadu. Na sjednici sokola već iduće godine naziv je promijenjen u Jugoslovenski sokolski savez.

I sokolska društva u Crnoj Gori nakon oslobođenja obnavljaju rad. Tako je na Zboru Srpske sokolske župe na Primorju sa sjedištem u Herceg Novom, održanom 29. maja 1919. godine, bio prisutan i predsjednik sokola iz Budve David Ljubiša.¹¹

⁷ Maksim S. Zloković: "Sokolstvo u Boki Kotorskoj". U: Glasnik Sokolske župe Cetinje (Crtinje) – God. I, br. 3. (I.III 1937), str. 40-43

⁸ Sokolska prosveta (Beograd). God. 8, br. 5 (maj 1938), str 144-147

⁹ Maksim Zloković: "Sokolstvo u Boki Kotorskoj" str. 41

¹⁰ Ibidem, str. 42

¹¹ Miroslav Luketić: "Turizan u Budvi: 1918-1997" str. 210

Među delegatima na Sokolskom saboru u Novom Sadu 28. i 29. juna iste godine učestvovao je i Niko Medin iz Budve što potvrđuje da je Budva u to vrijeme imala, makar i neorganizovano, sokolsko društvo.¹²

Sokolsko društvo Budva je obnovljeno 1924.godine. društvu su se pripojila sva mjesna društva kao što su: Čitaonica, Sloga, Tamburaški zbor, Diletantsko društvo i Nogometno društvo "Vihor". Imalo je 139 članova, Starješina je Jovo S. Dabković, načelnik Aleksa Zenović, sekretar Rade Zambelić, blagajnik Milo Ljubiša.¹³

Sokolska župa "Njegoš" sa sjedištem na Cetinju formirana je 28. aprila 1928. godine. Sokolska društva sa teritorije Zetske oblasti i Boke pripojena su novj župi. Tako je na sletu novoosnovane Župe juna mjeseca iste godine na Cetinju prisutno i Sokolsko društvo Budva. "Na sletu je učestvovalo oko 800 vježbača svih kategorija, a zastupljena su bila društva iz: Herceg Novog, Tivta, Đenovića, Kotora, Budve, Bara, podgorice, Cetinja i Nikšića... Na sletu su učestvovala dvije sokolske fanfare iz Boke i muzika Zetske divizije."¹⁴

Drugi period u razvoju sokolstva je od 1929. do 1941. godine. Šestojanuarska diktatura kralja Aleksandra uslovlila je i novu organizaciju sokolskog pokreta. Objavljen je zakon o osnivanu Viteške organizacije Soko Kraljevine Jugoslavije (15. XII 1929) po kome je Soko uvršten u budžet Države sa ciljem da širi jugoslovenske ideje na svim prostorima u svim domenima društvenog života. Sokolstvu ima sada značajan kulturno-prosvjetni karakter uz obavezne sokolske manifestacije kao što su: sletovi, priredbe, pozorišne prestave. U toku 1930. godine Sokolsko društvo Budva osnovalo je sokolske čete u Bečićima i Mainama.¹⁵

Predkonferencija svih delegata Sokolske župe Cetinje održana je 7. marta 1931 godine. Pročitani su svi izvještaji društava uz intezivnu diskusiju. Sokolsko društvo Budva je zastupao Jovo Dabković. Sledećeg dana u Zetskom domu je održana Skupština u prisustvu predstavnika građanskih, vojnih i saoupravnih vlasti i prestavnika kulturnih, privrednih i humanih društava. Za starješinu Župe izabran je Gavro Milošević.¹⁶

Svečanosti u Svetom Stefanu

Svečana zakletva sokola obavljena je u Svetom Stefanu 10.maja 1931. godine. Prisustvovalo je brojno stanovni[tvo iz okolnih mjesta i jedan broj stranih gostiju –

¹² "Imenik sokola delegata na Sokolskom saboru u Novom sadu 28. i 29. juna 1919. godine" – U Sokolski glasnik: zvanični organ Sokolskog saveza Srba, Hrvata i Slovenaca (Zagreb) God. 1, 8-10 (1919), str. 363

¹³ Miroslav Luketić: "Turizam u Budvi: 1918-1997", str 210

¹⁴ Slobodna misao (Nikšić) – God. 7, br,302 (17. VI 1928) str. 2

¹⁵ Ilustrovani almanah šematizam Zetske Banovine (Cetinje). – God 1, str 352

¹⁶ Epoha (Cetinje). – God. 2, br. 9 (14.III 1931) str. 1

Čeha iz Budve. "Zetski glasnik" o toj manifestaciji zapisuje: "Danas je Sveti Stefan dobio naručito svečani izgled. Sokolsko društvo iz Budve na vrlo svečan način izvršilo je zakletvu članstva svoje treće sokolske čete Tudurovići uz učešće predstavnika vlasti, delegata Sokolske župe "Njogoš", ostalih sokolskih društava i mnogobrojnog svijeta koji je došao da uzme učešća u ovoj nacionalnoj svečanosti. Dok se nešto poslije dva sata poslije podneseoska sokolska četa iz Tudurovića sa svojom zastavom na čelu spuštala ka Svetom Stefanu, dotle su se sokolska društva iz Budve sa svojom muzikom kao i ostalim učesnicima ove svečanosti na motornim čamcima približavali Svetom Stefanu. Huka motora i zvuci muzike daju čarobnoj plaži Svetog Stefana naručito svečan izgled. Susret j lijep, pozdravi srčani, poslije čega su se sokoli uz pratnju svoje muzike pošli na svoje zborna mjesto da sačekaju svoje starješine i goste sa Cetinja..."¹⁷

Zbor je u tri i po sata poslije podne otvorio starješina društva iz Budve Jovo Dabković. Pozdravio je pomoćnika Bana Zetske Banovine Mihaila Ivaniševića i starješinu Sokolske župe "njogoš" sa Cetinja Gavra Miloševića. Potom je Dabković pročitao duži referat o postanku i razvoju sokolstva. Naznačio je njihovu fizičku, moralni i nacionalnu ideju. Zatim su članovi seoske sokolske čete Tuduroviću, njih 24, položili sokolsku zakletvu.

Poslije toga starješina Župe Milošević je sokolima čestitao položenu zakletvu. I prosvetar Župe je pozdravio sokole.

Početak jula mjeseca 1931.godine Sokolsko društvo Budva sa svojom novoosnovanom četom Tudurovići priredilo je u Svetom Stefanu uspješnu sokolsku zabavu. Sokolska četa je izvela sokolske vježbe, dok je sokolska muzika iz Budve održala koncert. Sokoli Tudurovića su izveli i pozorišni komad "Brat i sestra" od M. Popovića, koji je imao izvredan prijem kod prisutnih sokola i gostiju".¹⁸

Sokolsko društvo Petrovac

Sokolsko društvo u Petrovcu osnovano je 1931. godine. O tome svjedoči izvještaj objavljen u "Zetskom glasniku" u kome se na početku kaže: "Na Spasovdan, dne 21.maja ove godine, inicijativom gospodina Dušana Sudića, predsjednika opštine Paštrovske, Mitra Bosnića, učitelja u Reževiću i nekoliko uglednih opština održan je u Petrovcu na moru zbor za osnivanje Sokolskog društva. Uz nekoliko starijih mještana, koji tako čvrsto u sebi nose svijetle sokolske tradicije još iz onih teških vremena kada je rad u sokolu kao posljedicu donosio stradanja, patnje i žrtve, na ovom zboru zapažen je lijep broj omladine, koji su sokolske ideje oduševile."¹⁹

¹⁷ Zetski glasnik (Podgorica). - god. 3, br. 24 (16.V 1931) str 3.

¹⁸ Zetski glasnik (Podgorica) – God. 3, br. 40 (11. VII 1931) str. 5.

¹⁹ !!!!!!!!!!!!!!!

Zbor je otvorio Dušan Sudić patriotskim govorom. Podsjetio je prisutne o svom sokolskom radu i sokolima Petrovca koji su u teškim vremenima širili napredne ideje slobodarstva i časti. Cilj sokolstva je širenje bratsva, ljubavi i sloge među ljudima uz tjelesno zdrave moralno jake i nacionalno svjesne državljane Kraljevine Jugoslavije. Učitelj Bosnić je prikazao organizacionu strukturu sokolstva, govorio o statutu, pravilnicima i ostalim poslovima.

Na predlog gospodina Sudića imenovana je Uprava Društva koja će biti predložena Župi na usvajanje. Za starostu je izabran Luka S. Vukotić, trgovac iz Petrovca, njegov zamjenik je Marko N. Pavlović, posjednik iz Reževića, sekretar Mitar Bosnić, učitelj iz Reževića, prosvjetar Andrija Armenko, učitelj iz Kruševice Paštrovske, načelnik je Luka D. Sudić, trgovac iz Petrovca, a načelnica gospođa Draža Sjaus, učiteljica iz Reževića. Predloženi su i članovi Uprave, revizori i njihovi zamjenici.

Na kraju zbora upućeni su pozdravni telegrami kralju Aleksandru i prestolonasledniku Petru, kao starješini Jugoslovenskog sokola.

Aktivnost sokola u Budvi

Sokolsko društvo Budva je 20. juna 1932. godine priredilo javni čas uz sudjelovanje susjednih društava Cetinja, Kotora, Bara i Lastve (Tivta). Tog dana u Budvi je bila velika crkvena svečanost (drugi dan Duhova), pa je bilo dosta građana i gostiju.

Nešto kasnije, polovinom avgusta iste godine, Sokolsko društvo Bar je sa muzikom "Bratimstvo" priredilo izlet u Budvi. Dočekao ih je veliki broj građana i sokola. Goste je pozdravio lijepim govorom Vinko Kačić, podstarješina sokola u Budvi. Potom se formirala povorka koja je uz pratnju muzike prošla kroz Grad. Poslije podne je održan javni čas, a uveče koncert sa igrankom.

Početak februara 1933. godine Sokolsko društvo Budva je održalo svoju redovnu godišnju skupštinu koja je bila odlično posjećena. Na početku je pročitana i jednoglasno usvojen izvještaj o radu u predhodnoj godini. Potom je potvrđen mandat prošlogodišnjoj Upravi. Starješina je Jovo Dabković, zamjenik Vinko Kačić, sekretar Nikola Medin, načelnik Milan Ljubiša, zamjenik načelnika Aleksa Zenović, načelnica Zora Botić, blagajnik Marija Botić, statističar Nikola Fabris, a gospodar Nikola Zenović.²⁰

Na skupštini je prikupljena prilična svota novca za izgradnju sokolskog doma u Budvi, koji je potreban za još bolji rad Društva.

Javnom času Sokolskog društva Bar, koji je održan 11. juna 1933. godine prisustvovalo je i Sokolsko društvo Budva sa svojom muzikom i sa muškom i ženskom djecom. Sokolsko društvo Bar je na kraju dočekalo goste iz Budve tačno u podne.

²⁰ Ibidem. – God. 5, br. 12 (18. II 1933), str. 3.

Dva sata kasnije nastupile su sve kategorije na vježbalištu. Nakon pozdravnih govora izvedene su sokolske vježbe (368 članova i članica). Nešto poslije 16 časova Budvani su se ukrcali na lađu "Herceg Novi" ispraćeni od svojih domaćina.²¹

Prvi sokolski tečaj Sokolske župe Cetinje održan je od 15. do 20. novembra 1933. godine u svečanoj sali Učiteljske škole za prosvjetare svojih društava. Po završnom tečaju priređen je izlet na Njeguše i Budvu. Nakon kraćeg zadržavanja i obilaska Njeguša, tečajci su nastavili put za Budvu gdje su bili srdačno dočekani.

Starješinstvo Sokolskog društva Budva u toku 1934. godine sačinjavaju: starosta Jovan Babković, zamjenik Vinko Kačić, načelnik Aleksa Zenović, zamjenik Miloš Savićević, načelnik Zora Botić, prosvjetar Đorđe Milić, sekretar Nikola Medin, blagajnik Marija Botić, statističar Nikša Fabris, ekonom Nikola Zenović. Članovi Uprave su: Ante Škuteri, Branko Anzulović, Ante Mušura, Vjekoslav Fabris, dr Ljubomir olić, Mitar Damjanović, Zamjenici su: Vaso Novaković, Pavo Slovinić, Mogdan Bogdanović, Mato Urban i Frano Fiorenini.. Revizori su: Ivan Jerkišić i Luka Dabović, dok su zamjenici: Josip Šuljak i Ivo Medin. U Sud časti su Ivo Cevalo, Joko Tanović, Jovan Vukčević, Ilija Sojher i Radomir Zambelić, njihovi zamjenici: Ivo Brunić i Ivo Radović.

U istom periodu starješina Sokolske čete Prijedor je Blažo M. Kovačević, zamjenik Ivo I. Vasović, sekretar Božo V. Ljubanović, blagajnik Peero N. Janović, načelnik Jovo N. Zec, prosvjetar Miomir M. Dobrljanin. Revizori su: Rade M. DFobrljanin i Joko I. Janović.

U Mainama je za 1934. godinu starješina Krsto S. Ivanović, zamjenik Ilija Boreta, sekretar Božo Stanišić, načelnik Branko Stojanac, blagajnik Ilija Boreta, sekretar Božo Stanišić, načelnik Branko Stojanac, blagajnik Savo V. Stanišić, prosvjetar Branko Stojanac. Revizori su: Niko Marković i Marko Gigović.²²

Početkom 1935. godine Sokolsko društvo Budva je održalo svoju redovnu skupštinu. Na početku su pročitani izvještaji o radu pojedinih društvenih funkcionera. potom je izabrana Uprava. Starješina je Jovo Dabković, podstarješina Ilija Sojher, sekretar Nikola Medin, načelnik Miloš Savičić, prosvjetar dr Radoje Lakić, blagajnik Rade Zambjelić, ekonom Aleksa Zenović, načelnica gospođica Zora Botić i statističar Nikša Fabris.²³

Peti petodnevni župski prosvjetni tečaj Sokolske župe Cetinje održan je u Herceg Novom krajem decembra 1935. godine. Velika sala u Osnovnoj školi bila je dupke puna. ečaj su završila 64 učesnika. Među njima su bili: Milan Ljubiša iz

²¹ Ibidem.- God. 5, 43 (17.VI 1933), str. 4.

²² Sokolski zbornik. God. I, Uredio Ante Brozović. – Beograd 1934/35, (1934/35) str XXVI,XXXI, XXXII

²³ Zetski glasnik. God. 7, br. 13 (13. II 1935), str. 3.

Budve, Risto Racković iz Podostroga, Marko Zec iz pobora, Vuko Radonić iz Srednjih Maina, Krsto Ivanović iz Srednjih Maina i Božo Lučić iz Prijedora.²⁴

Početkom 1937. godine održane su godišnje skupštine sokolskih četa u Poborima i Prijedoru. Za starješinu Sokolske čete Pobori izabra je Marko P.Đakonović, a Prijedora Rade Dobrljanin.

Prvog decembra 1939.godine u Budvi je održana opšta narodna svečanost. Tog dana je odata pošta mladom kapetanu Milanu Srzentiću članu tadašnjeg Sokolskog društva "Dušan Silni", koji je poginuo 1914. godine od strane austrougarske soldateske u tvrđavi "Španjola" kog Herceg Novog. Tom heroju Budva je 1.decembra podigla spomen ploču na sokolani. Na svečanost je iz Beograda doputovala sestra pokojnog Srzentića gospođa Radenović.²⁵

Početkom drugog svjetskog rata 1941.godine je označio prestanak rada sokola u svim zemljama, što je i kraj sokolstva.

LITERATURE

Novine:

Glas Boke (Kotor), 1932-1941.

Epoha (Cetinje) 1931.

Zeta (Podgorica), 1931-1941.

Zetski glasnik (Podgorica), 1931-1941.

Slobodna misao (Nikšić), 1922-1941.

Časopisi:

Glasnik Sokolske župe Cetinje (Cetinje), 1937.

Proleće (Kotor), 1932.

Sokolska prosveta (Beograd), 1930-1938.

Sokolski glasnik (Zagreb), 1919.

Amanasi i zbornici:

Ilustrovani almanah šematizma Zetske banovine (Cetinje), 1931.

Slavonsko sokolstvo (Beograd), 1930.

Sokolski zbornik (Beograd), 1934/35.

Knjige:

Enciklopedija fizičke kulture. Tom II. – Zagreb, 1977.

LUKETIĆ Miroslav, Turizam u Budvi 1918-1997. – Budva, 1977

Savetovanje: uloga obnovljenog sokolstva u telesnom, zdravstvenom, moralnom i miroljubivom vaspitanju mladih i odraslih. – Beograd, 1996.

²⁴ Sokolska prosvjeta: Vlasnik Prosvjetnog odbora Saveza sokola Kraljevine Jugoslavije (Beograd). – God. 6, br.1/2 (januar-februar 1936), str. 24-27.

²⁵ Zetski glasnik. –God. 11, br. 809 (16. XII 1929), str. 3.

SUMMARY

The work follows the development of "the hawks" movement in Budva and its surrounding settlements from 1910 till 1941 in the introduction: the beginnings of the hawks society; a review of their spreading from Czechoslovakia to South Slovenian countries has been given.

Then the appearance of "the hawks" societies in Bosnia and Montenegro has also been briefly described. That society started in Budva in 1910 and two years later also in Geotica and Serbia. After the union "the hawks movement got new characteristics, Budva renewed the work of "the hawks" society.

The second period in the development of the society was from 1929 till 1941. The hawks from Budva intensified their work. Every year the meetings were founded in Bečići, Maini, Podostrog, Pobori, Prijedor and Turovo. The particular chapter is about forming and renewing the "the hawks" society in Petrovac.

„SportMont”, mart 2006.

Iz okruženja

SPORTMONT sportski magazin

U organizaciji Crnogorske sportske akademije iz Podgorice

Naučni skupovi u Bijeloj

Od 6. do 9. aprila u hotelu Delfin će se održati II međunarodni kongres i III međunarodna naučna konferencija CSA

Do sada je prijavljeno preko 120 naučnih radova sa preko 150 učesnika na zadate teme: Metodologija rada u sportu, Nove tehnologije u sportu i Društveno-ekonomski odnosi u sportu, gdje su svrstane još tri podteme: Sport u funkciji prevencije socio-patoloških pojava; Fizičko vaspitanje u funkciji razvoja djece i omladine; Menadžment u sportu.

Učešće su uzeli i brojni naučnici iz zemalja ex Jugoslavije i to prije svega iz Bosne i Hercegovine: Doc.dr. Jasna Barjaktarović, Husnija

s lijeva: Pavlo Opavski, Dragan Drobnyak, Radojica Marušić, Dusko Bjelica

Kajmović, Safet Kapo, prof. dr. Rasim Dadić, Doc. dr. Muhamed Tabaković, prof. dr. Mithat Mekić, doc. dr. Muhamed Tabaković, mr. Edin Mirvić, mr. Fuad Ražanica, prof. dr. Besalit Kazazović, Erdaun Kafedžić, prof., doc. dr. Grujo Bjeković, Igor Vučković, mr. Ratko

Pavlović, mr. Jovica Tošić. Naprijed navedeni stručnjaci zaposleni su i angažovani na Fakultetu sporta i tjelesnog vaspitanja (Sarajevo), Fakultetu fizičke kulture (Istočno Sarajevo) i Fakultetu fizičke kulture (Banja Luka). Iz Makedonije su prof. dr.

Dimitrije Popovski i prof. dr. Vangel Simev, dok se iz Hrvatske prijavio Vlado Klinc.

Prijavu je dostavio i Tom Šuster, direktor Global sportneta iz Hamburga za Jugoistočnu Evropu.

Očekuje se ga Kongresu Crnogorske sportske akademije prisustvuje preko 200 naučnika iz zemlje i inostranstva sa preko 150 prijavljenih radova.

U naučnom - indeksiranom stručnom časopisu sa sport, fizičko vaspitanje i zdravlje „Sport Mont” sa međunarodnom redakcijom biće objavljeni svi prezentirani radovi na Kongresu po standardizovanom uputstvu, što će biti veliki doprinos daljem razvoju sporta i uopšte fizičke kulture.